

Діло

виходить щоденно передплатним

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 4, 10, П. пош. Кант. пошт. шваб. 143.322.</p> <p>Адреса для телеграм: «Діло», Львів.</p> <p>Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передплатників Рекламу не вертається</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТНИК:</p> <p>Місцевий в рік 450 зол.</p> <p>За границею:</p> <p>В Америці 1 долар, Франції Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 літ., Німеччині 750 літ., Швейцарії 5 шв. фр., Чехо- словаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 літ., Австрії 750 літ. — Львів адреси і зол.</p>	<p>В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ- СТРАЦІЇ.</p> <p>ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
---	--	--

Дипломатичні здвиги.

Польська нота з приводу радянсько-литовського договору. — Польща у зв'язку з останніми подіями на міжнародній арені. — Радянсько-польський пакт про неагресію?

Варшава, 24. жовтня 1926.

У зв'язку з радянсько-литовським трактатом з 28. вересня ц. р., яким посередньо закріплено належність Виленщини до Польщі, звернувся 23. ц. м. польський уряд через свого представника у Москві з поясненнями і заявою до союзного комісара закорд. справ Чічеріна.

В своїй ноті зазначує польський уряд, що уряд СРСР, рижський трактатом з 18. березня 1921 зрікся всіх прав до територій, положених на захід від означеної тим трактатом граничної лінії. В склад незаінтересованих територій входять теж і спірні між Польщею і Литвою області, які описані постановою Ради Амбасадорів з 15. березня 1923 признано Польщі. Це рішення не повинно бути закріплене, ані подане в сумнів ніяким міжнародним актом, заключеним тільки з участю однієї з тих сторін, що піддалися були дефінітивному вирішенню Ради Амбасадорів.

Польський міністр закорд. справ Залеський, запитавши представників преси, з'ясував їм становище Польщі у зв'язку з останніми подіями на міжнародній арені. Отже франко-німецьке порозуміння в Турі не дає ніяких підстав до занепокоєння. Розмови, ведені мін. Залеським з міродатними французькими чинниками в Женеві й Парижі, впевнили його в тому, що Польща не має чого лякатися. Також польсько-німецькі відносини з ґрунту негативного переходять на позитивний. При допомозі низки конвенцій покладено вже з Німеччиною багато справ, а інші будуть

поладані в найближчому часі. Справа польсько-німецького торговельного договору входить в рішучу фазу. Щож торкається радянсько-литовського трактату, то в тій справі вислано ноту до Москви (ж. в.).

Не змагаючись до конфлікту з нашими сусідами, Польська нота підкреслює наше безспірне право до Виленщини і є проїнята духом ширшої мирної політики. Ту політику диктує нам наше переконання про нашу силу. Поміж сьогодні має таке становище, що квестіонувати землі, які право до неї надає, не має ніякого практичного значіння.

Литва ледві чи схоче порушувати на міжнародній арені ще раз виленську справу, бо на тому нічого не зискає. Хоч радянсько-литовський договір має практичне значіння, то все таки його характер є радше демонстраційний.

В справі переговорів балтійських держав з радянською унією про акт неагресії, мін. Залеський надіється, що Латвія, Естонія й Фінляндія підуть по «відповідній лінії» (себто — що вони не заключать того пакту без участі Польщі. — Ред.).

Відношення Польщі до справи пакту про неагресію з СРСР, не змінилося. Польща домагається тривкої патифікації на сході Європи й одностайної конструкції безпеки для всіх, безпосередньо заінтересованих в тій справі держав.

В останній хвилі у Варшаві розійшлися поголоски про те, що в біжучому тижні розпочнуться на варшавському ґрунті конференції польського уряду з делегатами радянського центрального уряду в справі пакту про неагресію.

можністю продовжувати свою велику успішну працю. Та кур. Собіньський рішучо відмовився, бо «найменша проява страху з його боку діала би деморалізувати на всю шкільну адміністрацію львівської кураторії». З огляду на те Ст. Грабський обмежився до встановлення поліційної олії над кур. Собіньським.

У львівській кураторії.

Відемі. Ст. Гайчак, який на протязі кількох днів тимчасово обіймав функції львівської кураторії, відіхав до Варшави, призначивши тимчасовим керівником цієї адміністративно-шкільної установи найстаршого лідера урядовця, нач. відділу Стан. Черного.

Хоча бачили, що львівський куратором має бути іменований Стан. Тиндський, начальник відділу в міністерстві освіти, до недавня високий урядовець львівської кураторії. Цю кандидатуру заявляло поборою «Св. Пол.», уважаючи п. Тиндського радикалом і прихильником національних меншостей. Пригадуємо, що вже з початком біжучого шк. року виринула була кандидатура Тин. на становище львівського куратора, однак же істиничні впливи вдалося тоді втримати пок. кур. Соб. Яких поглядів і переконань є Тин., — не знаємо.

Свідство.

Польські газети поділяють, що поліція працює днем і нічю, щоб викрити убийць кур. Собіньського. З причини відсутності конкретних свідків, що дали би змогу вести лінку свідства з певною напрямку, праця поліції розгортається в різних напрямках, аби тільки дістати до джерела доказу. Свідка поділи вул. Корольовська і причини темноти, що панує в тій околиці, не можуть поліція точною опису проблеми, бож убийство є справою прокативною, бож убийство могли вже давно перевертати, аби таким чином утруднити слідство. Тому й який чиним утруднити слідство. Тому й докопання поліції є наче блудження напелотки. — Арештовані всі поліційні

поліції ведуться в найбільшій таємниці. У зв'язку з свідством родяться різні комбінації, а деякі органи львівської преси, що полюбляють на сенсацію, приносять щодня нові «ревелції» про мінке заволодіння убийства. Так «Газ. Порина» повідомляє, що над Збручем підтримує 7 українських студентів, що хотіли перейти на Рад. Україну, а між ними й двоє, яких життєві згоджується з виглядом убийників. Арештованих відставлено до Тернополя, звідки мають їх перевезти до Львова. «Св. Польське» намагає що вістку лишеною ясності основи. Так само не мають ніякого спільного з убийством якихсь людей (було їх 4), арештовані в кримінальній справі десь на провінції, ведені зчора вулицями міста з головною дівчиною, хоч львівська вулиця довго гомоніла про зловинство убийства пок. Собіньського. Словом — свідство не виявляє досі ніяких конкретних даних щодо осіб убийць.

З численних арештованих у зв'язку з свідством виявлено, як довідуються, майже всіх на волю. Виявлено також по трох днях друкарського ученика П. Матяка. В слідстві тюрми залишилося ще ледяк кілька осіб.

Троцький і тов. усунені від політ. життя.

Варшава, 24. жовтня 1926.

З Москви повідомляють: На пленарній засіданні Центр. Викон. Комітету представники контрольної комісії комуністичної партії заявили, що неможливо є, щоб Зиновєв і дальше працював у комітеті III. інтернаціоналу. Крім того на внесення контрольною комісією усунення Троцького від функцій члена Політбюро, а Каменєва від кандидатури на члена того бю-а.

Справа повороту буаш. ціс. Вільгельма.

Берлін, 24. жовтня 1926.

Представник Райтєрового бюро одержав від німецького уряду заповнення, що бувши цісар Вільгельм не звертався до німецького уряду в справі свого повороту до Німеччини. Таку просьбу полагали би німецький уряд відмовно. Німецький уряд рішений не дати дозволу на поворот б. цісареві, бо його поворот викликав би занепокоєння значної частини населення і мав би погубні наслідки для закордонної олії. Таку ж заяву — як повідомляє «Пгі Парізіс» — зробив на Ке д'Орзеї нім. амбасадор у Парижі фон Геш. «Нахтасгабе» додає до заяви Геша коментар, що всі заяви його були неофіційного характеру і як такі не можуть нікого зобов'язувати. Можливо, що ген. дир. на Ке д'Орзеї Бертельо інформувалася щодо становища нім. уряду в справі повороту, а нім. амбасадор азначив, що на основі обов'язуючого хвилево закону про охорону республіки рішення це залежить від уряду. Але таке рішення досі не запало. Закон про оборону республіки втратить обов'язуючу силу в липні слід. року, а внесення соціалістами проєкт нового гострішого закону про охорону республіки не здобуде більшості голосів.

Мадярсько-румунська персональна унія.

Відень, 24. жовтня 1926.

Медіолянський «Секольо» повідомляє про планування персональної унії між Мадярщиною і Румунією під скитром рук. короля Фердинанда. Ініціатива унії вийшла від Мадярщини.

Землетрус на Кавказі.

Лондон, 24. жовтня 1926.

«Юнайтед Прес» повідомляє з Єривана, що землетрус навістив Кавказ. Були сотні збитків, багато ранених. Землетрус зачався в 2 год. над раном і тривав годину. Населення в переломі видало свої оселі.

Пройдені стовпи.

Львів, 25. жовтня 1926.

Відомий польський маляр і критик, пок. Ст. Віткевич у своїйому глибоко продуманому творі «Свої чужі» («Swoi i obcy») в уступі: «Пройдені стовпи» («Przejmione») присвятив свою увагу проблемі, порушеній в інавгураційній промові п. ректора Семірацького. Пок. Віткевич не був професійним ученим, не величався проблематичної вартості науковими титулами, але зате був великим інтелігентним, вдумчивим, спостерігачем, який громадські заяви не накручував до тісної, штучної, неприродної, парадійсько-вшепольської доктрини, але відкритими очима дивився на життя, зваживши її життєві маніфестації. І хоч він був переконаним демократом, то все таки зі смутком українського шляхетства мусів констатувати, що гине все те, що виділяло в своїй увазі цілі польські покоління; що встануть зі свого сну пригноблені, історію забути нації: Українці, Білорусини, Литовці; що надії на поширення польської культури на сході розвіялися невіддільно; що мрії про велику Польщу з підпорядкуванням польській культурі «етнічних елементів» — як каже проф. Семірацький — є не лише пустяк, але й шкідливим самообманом. Зголошують своє незаперечене право до життя приспані, придавлені й окрадені народи, а тому й польські шляхи є вже «пройденими стовпами» на історичному шляху, яким вертатися є небезпечно, і безпредеметово. Польська нація мусить вернути в своє безспірне етнографічне корито і звідтіль черпати всі сили, та будувати свою майбутність.

А діялося це, коли то пок. Віткевич мав відвагу сказати правду своїм землякам, тому п'ятнацять літ, перед великою війною і перед великою революцією на європейському сході, яка підтримала національно-визвольні змагання одних націй, другі, що більше призабути, дрібні і майже нікому невідомі покликуючи до життя. А львівський польський вчений, правда! мажнотний! — вертає на зарослі і стократно переорані історичні шляхи польського «культурного» (і всякого іншого походу на українські землі) з одного боку він сумнівається, чи Наддніпрянська Україна зможе усунути «вищу російську культуру», а з другого безприкладно бреше, немовто українське селянство на Волині відмовляється від української школи, які там нібито у великій кількості насадилі була польська держава. Відмовляється від української школи волинське селянство, щоб його не зіпхнено до ролі горожан другого розряду?

Яка безприкладна брехня, який безсоромний шимам! Ми взагалі не гадували про ші хворі, божевільні видумки, колиб вони виходили з уст якогось поганенького агітатора в роді Прушинського. Але коли вчений, той, що повинен служити виключно правді і тільки правді, допускається такої нечуваної, шимічної брехні і провокації, то ці справи дивоголяд і унікат.

По українській владі лишилися на Волині понад 400 українських народних шкіл, які

зліквідовано, хоч українське селянство однозгід-

Після вбивства.

Кілька вісток з останньої хвилі.

Львів, 25. жовтня 1926.

Безвинне підозрювання.

Польська преса (шовіністично-канібалістична) ділі чухе проти українського громадянства польську публічну олію. Немаючи чого вчепитися, чепіється наших статей і заміток, перекручуючи на свій лад й інтерпретуючи в пожеданому для своїх чужих цілей дусі. На чолі цієї «явної кампанії» стоїть «Слово Польське» (як репрезентант польської преси) і краківський «П. Кур. Подзєння» (представник зопанованого жовтого преси). Найдивніше, що цей останній «орган публічної олії» подає зовсім вільнодіє сконфісковані у нас уступи, переличуючи їх на всі боки з лютими собі канівалями розгоном. Поділювати з інсинуаціями такої преси — дає втрату часу і місця. Годилося би хіба запотувати ці голоси про шимоту, та вони такі до себе подібні, а такі далекі від правди, що краще полишити їх без ві гомону.

Причинок Ст. Грабського.

В «Слові Польським» подає Ст. Грабський, б. міністр освіти, автор закону на лішення українського шкільництва і відозвонувач всіх фальшивників та дикого плескісту новий причинок до трагічної події на вул. Корольовській. А саме в серні 1925 р. одержав Ст. Грабський від полтавської поліції вістку, що на відомому відділі українських територіальних органів зач. встановлено виконати змач на деяких польських адміністраторів, а між ними й на пок. кур. Собіньського. Тоді Грабський звернувся до Собіньського з пропозицією перекоди до Вальки або до якоїсь школи округи — по його владі. Однак Собіньський відмовився, не бажаючи під загрозою терору уступати зі свого становища. Грабський представив докази, що він не лише одинок рахувався з власною безпекою, але і з спо-

За редакцію відповів Василь Мудрий. Вийде Виланича Сидка „Піло“ З друкарні Виланичого Сидка „Піло“ Львів, Ринок ч. 10.

територіальної автономії для України і бюджетів".

Яку мету мають неспівачі? Відповіді мають вони ясно і коротко:

Хочемо дати спротивність соціалістам і демократам обох народів успішно проповідувати класово-націоналістичну пропаганду. Хочемо, щоб комуністичний пропагандист не міг вийти з наших дефіційних ідей справді енергійної. Іншаке все буде будемо впадати в каламутний кутіт завзятої національної боротьби. Побіда демократії в Польщі залежить від наших також від способу розв'язки національної проблеми. А найгірше було би триматися струни методу проволікання і відкладання "на пізніше". Часу немає ні ми, ні національні меншини".

Залишилося би зазначувати, що всі ті поклики неспівачів ватажків не мають ніякого реального значення, що наглядно показала дотеперішня їх поведінка. Вони вже не раз були при владі, однак навіть пальцем не рушили, щоб здійснити хоч би конституційну рівноправність".

Стаття пос. Недаздовського наводить до т. ч. членств статтей, а крім того має ще й експортне значення з уваги на соц. демократію інших держав, та не вважаючи на це варто було б поручити лектуру цієї статті кращішому "Часові". Може тоді він не пів би всіх тих смалених дубів, про які реферували ми вже на сторінках нашого органу.

В етнічно відбувся похорон пок. кур. Соборського. Взяли в ньому участь представники офіційних установ і шкільна молодь в числі до 15.000 осіб. Одночасно рознеслися поголоски про приготування дубів на будинки українських установ.

Заразом слід згідно з правдою ствердити, що настрої у Львові є здебільшого асиральні. Непомітно підвищення гарячкової температури. Тільки бульварна й комуністично-кабальницька преса намагалися викликати хуліганські настрої серед асиральної націоналістичної молоді, бажаючи тим способом зазначити "народну діяльність" на "красах".

Слідство в справі вбивства ведеться далі, хоч досі без висвіду. Поява признака загрозливого за викриття атенатички. Як нас інформують, різні звичини молоді люди, що вже від довшого часу служать латвійській поліції, одержали більші грошеві допомоги на розширення своєї розвідної діяльності.

У місяці книжки.

Словом до наших видавництв і книгарень.

Жовтень — місяць української книжки! У цім місяці кожний Українець є зобов'язаний купити хоча би одну книжку. Але і цього мало. Одна книжка раз у рік! Пора би подумати про домашні бібліотеки. Відомо всім, що купно кількох книжок відразу є для нашої працюючої інтелігенції, як і на чужині, в нинішніх тяжких часах дуже важким. Це підорвало би і так скром

IV.

Та, гов! Розпочалися на днях вистави штуки (каже автор навіть: комедія) поважної, не тільки без лесбійського чи педерастичного "коханця", але взагалі без ніякого кохання. Це — "Диктатор" Жюль Ромена.

Про автора цього і його фарсу "Доктор Кнок або тріумф медицини" ми писали десь тому зо 2 місяці, в дописі "Сліпі бачать?"

Дені, проводир революційної партії в неозначеній європейській країні з парламентарною монархією — провалює міністерство. Зробивши те, що довго-довго перебалкає з другим проводирем своєї партії, Фероелем, про те, чи скористати з заколоту і використати соціально-революцію, чи ні. Кінець кінців, проти ради Фероеля, Дені приймає від короля поручення зложити новий уряд, з диктаторською владою, велить ув'язнити Фероеля і піти

ний її домашній бюджет. Нещі видавництва та книгарні повинні би дати спроможність загальної дістати книжку до рук.

Деякі видавці висилають книжки до читачів за післяплатою або в опасі. Перший спосіб аниски є дорогий і наразі обі сторони на неспотрібні видатки. Оплата почтова в відношенні до книжки є зависока. Висилка в опасі є корисніша, але має ту хибу, що наразі не раз читача на купно тої самої книжки подавляти. Щоби оминати цих неприємностей, було би краще давати книжки на сплату. Цей спосіб практикувало два роки тому Видавництво "Червона Калина" у Львові. Читач може відразу взяти собі книжок на більшу суму нпр. 100 зол. або більшу і сплачувати в 10-ох ратах. Користь у таким випадку подвійна: і для видавництва і для читачів. Читач може що року купити кілька книжок і в той спосіб комплектувати домашню бібліотеку, яких у нас є дуже мало.

Читач може вилучити біднішим і тим самим ширити національну свідомість і замишування до книжки, майже в нас нерозвинене. Видавець позбудеться скорше наклади і може видавати щось нового. Щоби оборонитись перед девалюацією гроша, може читач сплачувати рати після денного курсу долара. Яку користь мають видавці і книгарні, коли ім книжки лежать на складі, або по жидівських книгарнях, котрі беруть в комісову розпродаж і по пів році вертають назад? Багато є нових видань з української літератури, але купити їх неможливо, бо ціни є за високі, а читати хочеться! Добре було би, щоб над цим способом поширення книжок призадумалися видавництва і провели його в життя. Тоді втихнуло нарікання, що ніхто не купує і не читає книжок. Багато наших людей, не маючи змоги дістати своїх книжок на догідних умовах, купують чужі, які не лякаються давати ім на сплату і тим самим піддержують чужий книжковий рух, та підривають власний. Вже й нічого казати, що через читання чужих книжок набірають люди інших поглядів, і загрожують національну свідомість. Брак української книжки впливає некорисно на молодих заточенців, котрі зі шкільної лавки пішли за куснем хліба без життєвого досвіду в чуже оточення і не мають духовного зв'язку зі своєю батьківщиною.

Іван Рачок
учитель.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на-
родна фортеця, це певний захист
в добі лихоліття!

Його ймовірно під шибеницю. Він "Диктатор", а куртина спадає.

"Сюжет" і вдача "Диктатора" могли би бути драматичні й патетичні, як би почувалися в штуці подих і конфлікт пристрастей. Але там є єдино тільки дискусії, і то дискусії односторонні. Односторонній, бо Дені і його ніби-то противник Фероель, поза назвами і вусами, нічим у вдачах своїх не різняються. Ті самі темпераменти, ті самі духові формації. Таким чином ті дискусії, то навіть не справдішні діяльогі, а по суті просто монологі. Як драматичне явище "Диктатор" не має змислу; прислухуюсь запитам і відповідям, але не відчуваю духового живчика — що саме ворухить цих манекінів, випханих словами.

Нема там нісенітниць, нема й сторонності автора, але манекіни остуються манекінами, а слова-словами, від яких нам ні тепло, ні холодно.

Треба ще зазначити, що всі згадані штуки граються знаменитими акторами, справді достойними чогось ліпшого.

(Докінчує буде.)

По широкому світі.

Рада Амбасадорів, яка все ще впродовж збирається, коли діло йде про військову контролю над Німеччиною, рішила, що ця контроля повинна надалі лишитись в її руках, а не перейти до Ліги Націй. Ця Рада стверджує, що Німеччина не виконала зобов'язань Версайського договору, фабрикуючи на далі вибухові матеріали, зміцнюючи твердині, організуючи потайки армію. Німецька преса сильно обурена цим рішенням.

Німецький кабінет, по інформаціям французької преси, має скласти формальний обличанку, що не дозволить на поворот Вільгельма II до Німеччини.

На конференції англійських домній мін. зак. справ Чемберлен висловився дуже оптимістично про міжнародне становище Англії. З Німеччиною та Францією Англія живе дружно, з Туреччиною погодилась щодо Мессути.

Становище Америки до прокту європейських фінансистів буде з'ясоване Куліджем у найближчих днях офіційно. Вже нині відомі головні думки цього становища. Америка ставиться прихильно до ідеї вільної торгівлі в Європі, однак не вважає можливим приновити її в себе. Скасування митових кордонів в Америці зашкодило би більше європейським промисловцям, як американським. Першим їх наслідком було би зменшення покупної американської сили, обниження заробітних плат в Америці, ускладнення сплати довгів. Митові охоронні закони в Європі є тому зайві, що рівень життя і заробітків є майже у всіх країнах однаковий.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** У вчорашньому числі "Діла" конфісковано два місяці в статті "Після вбивства". Це 99-а чергова конфіскація нашого щоденника в цьому році.

— **Знов великий політичний процес.** В дніх 12—15 листопада цього року відбудеться на лінійній сесії лупського окружного суду в Володимирі розправа проти 151 осіб, обжалованих за державну зраду. Обжаловані, за кількома винятками, самі селяне володимирського повіту. Акт обвинувачення засидає ім приналежність до комуністичної партії Західної України. Цей конструальний процес повинен виявити в цілій наготі роботу провокаторів, що загнали аж 151 малосвідомих людей на лаву обжалованих. Оборонцями в тому процесі виступають д-ри: Ст. Шухевич, пос. Підгірський, Вол. Кеминський, Дурач, Глушечка, Гонігалі.

— **Новий хор Кошиця.** Ми вже повідомляли свого часу, що відомий диригент Олександр Кошиць організує новий український хор у Нью-Йорку. Тепер довідаємося з американських українських газет, що цей хор розпочав уже свої виступи в Нью-Йорку, а потім зробить поїздку по інших Злучених Державах. Поїздка обчислена на пів року. Після того хор задукує виїхати до Мексики і до Південної Америки. В новому хорі Кошиць є багато співаків з попереднього хору, тому не дивно, що його мистецькі і головні кваліфікації незвичайно високі. Сам Кошиць заявив, що новий хор співає ще краще, як той, з яким він мав такі успіхи на американській землі перед трьома роками.

— **З життя України в Парижі.** Дня 17. ж. м. відправилось в українській автокефальній православної церкви в Парижі (96, бульвар Огюст Бланкі) торжественне богослуження з приводу свята св. Покрови (празник війська УНР). Після богослуження відправлено панакхунок на могилі пок. гол. отамана Петлюри. — З 15. ж. м. зачалася праця в "Дитячій Розвалі" (медична школа), що її ведуть українські євангелісти. До школи приймаються діти від 5 до 14 літ.

— **Історія політичної думки галицьких Українців.** Інформують нас, що перша частина цієї книжки д-ра Кости Левинського вийде на другий тиждень. Одержать її всі ті, що зложили в передплаті 10 зол. за примірник. Друга частина вийде при кінці листопада. Передплату (10 зол.) приймає "Красний Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 100.

— **Фальшиві гроші.** У Станиславі нові появилася більша кількість фальшивих польсько-польок, ймовірно румунського походження.

— **Боротьба за титул "д-р".** Шкільна школа ситової тогочасної вже міська зачинена. 1.500 її студентів страйкує, бо домагається замедлення у цій школі "диктатору". Недовго почалася викладач, са-ні опустели. Урядова школа закінчила, що страйк закінчиться. Тимчасово відкрито.

Івась і Галюся.

4. Купець, хоч куди...

Побрий вечір, пане!
За ці гроші, прошу
Дайте до обуви
Пасту, а хорошу.
Найкращу у світі
Дам солодкій душі:
Оцю пасту Ердаля!
З жабкою на пуші!

* "ЕРДАЛЬ" з червоною жабкою — то правдиве добродіяство для шкіри.
Красний впріб.

що в нікому студента не зміють бути такі соціальні як у бойкоті науки. Професори цієї вищої школи не мають переконань, бо 1.500 студентів не склали оплати. Чужинці, що поїхали на студії, вертають додому або їдуть до інших шкіл. Деякі професори вже скажються до думки, що треба такі виклати зложити своїх студентів і дати ім повно здобувати докторський диплом. Цікаво, що саме тепер, коли загально в Європі старі титули "докторів" касуються для тих, що здують тільки звичайні іспити і вони є резервовані як вишкоче наукове відзначення за написання оригінальної праці, Австрія, де кожного студента титулювали "доктором", буде мати ще більше докторів старого типу.

— **Розкопки в Бєсарабії.** В околиці Кишинєва, підчас робіт над каналом, знайдено кости мамута та різку каміну посудину. Деякі румунські вчені кажуть, що ця каміна посудина походять ще з ледяної доби. Цей погляд має би тому велике значення, що захата би дотеперішню теорію про те, що Бєсарабія колись виходила під поверхню моря.

— **Помери.** Ганс Е. Кінг, один з найвідоміших (хоча невідомий) норвезьких письменників, у 61. р. життя. Він належав до славної "шкільної" складеної з К. Гамсуна, А. Гарбога і Г. Гейльберга. Кінг видав 9 повістей, 10 томів новел, 8 драм і чимало літературних нарисів. Недавно вийшла з німецької перекладу його повість "Спокуси Німеса Бросме". — М. В. Вінклер, названий російський правник та історик помер на півдні Франції, уродився в 1863 р. у Варшаві. Був довгий час адвокатом у Петрограді, — головою відділу цивільного права в товаристві юристів, видавцем їх органу "Вєстника Права". В 1904 р. оснував разом з Мілюковим і Набоковим конституційно-демократичну партію ("кадетів"). Останнім часам був членом редакції париських "Последних Новостей", видавничих Мілюковим. — Один з найстаріших провідників американських соціалістів Дебс. Він кандидатував п'ять разів на президента З'єднаних Держав. Підчас війни він мав енергійну мирову пропаганду і був протиканком участі Америки у світовій війні. За цю діяльність попав на кілька літ до в'язниці і швидко Вільсон дарував йому кару.

— **Жіночі перемога.** Феміністичний рух може в своїх анналах записати нову, важливу перемогу: є містечко, жінки. І то не десь в екзотичних країнах, а в Бельгії. Називається воно Герк-а-Вільс. Як до цього дійшло? Перед виборами до міської ради приготували два річні списки: мужеський та жіночий. Тимчасом список мужеського пола предложено у свіжій речині; жінки доказали, що є тогочасні. Міська рада мусіла затвердити єдиний список, який лишився: радними містами стали жінки.

— **Калашні для ант.** Московський науковий інститут гордий на новий винахід. У країні, де завжди найбільше калашів, найшовся винахідник, який рішив, що цей засіб комунікації, корисний в огнелі в землі для людей, можна ажити також для автомобілів. На їх колеса наклали спеціальні гумові покривки і вони можуть їхати через найбільший сніг і бо доту.

— **Алькоголі і парламент.** Член англійського парламенту д-р А. Самтер, приналежний до робітничої партії, кинув прикладом своїм товаришам-послам важке обанувачення, а саме: що вони приходять на засідання "на підйатку", не тверезі, і внаслідок цього ці засідання є дуже бурхливі, непродуктивні та несподіваючі. На першім місці стоїть член консервативної партії, який часто загрожує доглати до парламентських буфетів і відкрити до парламентських також не є вілним сидіти. Інші партії також не є вілним від акторів алкокоголю. Прикладом не подає він приклади, але заявив, що прикладом годило сказати кожному в жові очі, що бачить публіка на галерії парламенту. На таку заяву члени консервативної партії відповіли д-р Самтером, що і англійський парламент ніхто ще ніколи

но, поборюючи безліч труднощів і переносячи терор, домагалося всюдю виключно української школи. Але допустім на хвилину, що ця провокаційна брехня відповідає дійсності, що справді десь найшлися якісь темні, загулювані селяни, які не хотіли бути зіпхнуті до ролі горожан другого розряду, то яким чином пояснити ліквідацію до двох тисяч українських народних шкіл у Галичині і їх переміну на польські? Чим пояснити утрату західної спроби українських середніх шкіл, проти чого так гаряче й одностайно протестувала українська суспільність? Чим пояснити закінчення, а радше самочинне анесення українських кафедр на львівському університеті, недопущення української молоді на польські університети, головню на львівський, в перші роки існування відродження Польщі?

Сергій Єфремов.

З приводу 50-ліття його уродин.

19. жовтня цього року минуло п'ятдесят літ з дня народження відомого українського літературного критика, публіциста і громадського діяча, акад. Сергія Єфремова. Діяльність Єфремова має свою поважну сторінку в історії українського національного відродження й української науки, тому хочемо її присвятити ширшій згадці.

Походить Єфремов з священичої родини, початкову й середню освіту здобув у духовній семінарії. Вже на шкільній лаві зазнав він переслідувань за своє українство і тільки щасливим обставинам завдячує, що міг скінчити середню школу і здобути собі університетську освіту.

Як багато інших письменників Придніпрянщини, так і він виступив з першими своїми літературними творами в галицьких виданнях: „Зорі“, „Дзвінку“, „Правді“. Ш перші спроби його пера рішили й про дальший його життєвий шлях. Він посвятився всецільно українському письменству й українській публіцистиці, аложаючи вже досі немалий вклад в українські культурні надбання.

Як літературний критик цінний Єфремов передовсім тим, що в усіх його наукових працях і розвідках пробивається ясний національно-громадянський мотив, поминувши їх наукову вартість. Цим духом пронизана його двотомна „Історія українського письменства“, доведена до найновіших часів, та сама думка пробивається з його праць про Котляревського, Шевченка, Марка Вовчка, Франка, Карпенка Карого, Кошобицького, Короленка й ин. Бо Єфремов письменник-громадянин у повному значінні цього слова й ніколи не спускає з ока свого основного завдання: виховувати і вчити рідне громадянство. Це, розуміється, ні в чому не зменшує абсолютно наукової вартості його літературно-критичних праць, про що найкраще свідчить оцінка їх Українською Академією Наук, яка іменувала його академиком іще в 1923 році.

Не менші заслуги має акад. Єфремов на полі української публіцистики. В тій діяльній зачав він інтензивну працю від часу народни української преси в Б. Росії (перед тим писав у галицькій пресі) і від її безупинно і з цілою енергією аж до приходу до влади більшовиків. В умовах сучасної діюсти на Радянській Україні Єфремов відложив своє талановите публіцистичне перо на бік і посвятився

виключно науці, бо не хотів працювати в офіційних, урядових органах преси, а инших, як відомо, там нема. Але й те, що дав нам досі Єфремов-публіцист, лишило трішки сади в пенсії української суспільності. Бо й у цій діяльній був він у першій мірі громадянином-педагогом, що вчив свою суспільність любові до правди, характерності, відваги. Слід признати С. Єфремову, що він умів видержати на заняті й раз по раз без ніяких хитань, що вмів мужню й відкрито постояти за свої думки й переконання. Небагато нашлось би таких відважних публіцистів, як він, що після заняття Києва більшовиками писав проти них у „Раді“ аж до її припинення пламенні статті-протести і підписував їх повним своїм іменем! Мабуть і противник умів оцінити що незвичайно гарну рису характеру Єфремова, бо ніколи ми не чували, аби йому роблено які пакости... Слід іще зазначити, що Єфремов незвичайно плісний, а до того темпераментний публіцист, що мистив свої статті по різних періодичних і неперіодичних видавництвах, формуючи осьтак світогляд рідного громадянства. Крім того його мова була все чиста, ядерна, бож акад. Єфремов — один з кращих знавців української мови і саме йому поручила Академія Наук працю над зложенням наукового словника української мови.

Єфремов як громадянин схарактеризований вже вище. Тут тільки зазначимо ще, що він був одним із основників радикально-демократичної партії, яка в часі революції перетворилася в партію соціаліста-федералістів і відіграла певну роль у українській державній будівництві за Центральної Ради, гетьманщини й Директорії. Єфремов мав і мас серед усіх кол українського громадянства великий моральний авторитет і загальну пошану. Мас він багато приятелів і знайомих також у Галичині, з діячами якої в'яжуть його численні нитки.

Бажаємо заслуженому письменникові й діячеві, аби ще довго міг працювати в повні сил з таким самим запалом, як досі, для добра української науки й культури.

І. Мінчук.

Пам'ятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на шадинчу книжечку ч. 7910.

Чи всі Українці є вже членами „Дністра“?

Притягаються всім Громадянам-Українцям, в „Дністрі“ ще не обов'язані, що 1/4 часті вартості будинків не віддає за приписовому обов'язанню в П. Д. У. В. і тому належить негайно й найдашше до 30. жовтня ц. р. виплатити її в П. Д. У. В. і негайно обов'язані з „Дністрі“ (з терміном від 1. січня 1927 р.)

Всякі інформації в тій справі подавати в „Дністрі“ у Львові й його Агенції, які знаходяться у всіх більших громадах.

Після вбивства.

Політика струсу.

У варшавському „Робітнику“ містять пелесісний лідер пос. М. Недзьялковський статтю під поданням вгорі написом у зв'язку з убивством кур. Собіньського й анти-українською нагіркою націоналістичної преси. А та сліпа, безвідповідальна нагірка звертається проти всього українського громадянства.

„Важко увітати собі більш непередбачувану нагірку. Про те, щоб обвинувачення могли спадати на котронебудь з великих українських партій — нема бєсєд. А коли сьвідство винило, що злочин поповнився означена політично-терористична група — відповідалість в такому випадку впаде єдино і виключно на безпосередніх спривачників.“

Та щодо одної річі немає сумніву: львівська трагедія — то дзвон на тривогу, то навіска, що загострення націй змизь відносин в республіці дійшло до крайніх границь напруж. нєм. Зрештою, подібно зауважити інформації з усіх сьвідких воєністів. Усюдя серед України й Білорусиня ростуть впливи елементів або крайню націоналістичних, або комуністичних. Голоса відоміа ширю демократичних, готових до співпраці і співпраці з польським народом (РП), пропадають без відгому... у Варшаві.

Пять місяців минуло від травневого перевороту. Кола, що сьогодні правлять Польщею, не зробили досі нічого, що означувало би основу зміну в державній національній політиці, не створили ані програми, ані навіть плану реформи; прибраво постанову знаменитої байдужості; відсунуло „на пізніше“ справу національних меншостей, не вважаючи на те, що життя йде наперед неублажно, що в наших умовах кожний день „міжкладання“ обертає все далі і далі колося історії.

Чехословацька республіка ввела до Ради міністрів представників Німців, до неїзана принципово ворожих молодій державі, Польські уряди не вміють собі дати ради з кризульками шоденної шкільної політики, з вибраними провінційальних адміністраторів, зі скритими чи якими натисками воєноуючого націоналізму.“

Идучи наміченим в своїй статті шляхом, пос. Недзьялковський вихваляє... ухваля Головної Ради ППС, яка з первісного становища територіальної автономії для України й Білорусинів відступила на позиції... польської конституції, бажаючи через провалля конституції

„через дійску рівноправність, через здійснення конституційного закону діяти до

Найбільший вибір блатних товарів, МУЖЕСЬКОГО СУКНА

порукає фірма

АНТІН УВЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию. 15-16

в. левіцький.

На театральній сцені.

Вбєгїсть сьєгодиншїї французької драматургїї. — Новїтнє „жєханїя“ на сценї. — Виниченко в Одесї? — Вїгїлядє.

Париж, в жєванї 1926.

І.

Коли повістьєське письменство сьєгодиншїї Фр нцїї є в повнім рєзєквіті і блєстїть шїлєм лєгієном сїлїньїх талантїв, то театральнє письменство є тут у бєзсумнївї заплєдї.

Кажємо: театральнє письменство нїнїшнїх днїв у Фр нцїї є в занєпадї, а не театр і театральнє мїстєство вєзгалї. Нєвпєкї! Фр нцуськї театри, вєсїбна театри Парижа, малє колї пережївали такї, як нїнї, удачнї часи, удачнї а тєхнїчнєго, удачнї з фїнансєвого ста новнїша.

В тєхнїцї будови штук (дїяльогїв, драматичнї завязкї і рєзєвязкї) Фр нцуськї авторї далї є першї в сьвітї, опєртї на знаменїтїх традицїях нацїональнєго театру і на нєзрївнєнїх прїкметєх Фр нцуської „кєнвєрєзєцї“. А в сценїчнїй тєхнїцї (декє-

рацїї, костюмї, сїтлє, то шє) тєтєшнї рєжїсєри, вїкорїстовуючї шє найцїкавїшє сєрєд новїх прїдбєнїє нїмєцькїх і москєвськїх та українськїх, вєдєнї своїм плємїнїєм по чувєннєм тєктї і мїрї — вїмїнають пєрєборєннє, пєрєсадї й нєпєвнєстї в смаку, якї шкєдять Бєрлїновї однаковє, як і Москві та Харковї.

Зрєштєю, шє є дє-нєбудь у сьвітї, в сценїчнїй дїяльнї, орїгїнальнєго й цїкавєго, вєсє тє сплїває сьюдї скоршє чї пізнїшє, в осєбєх своїх найкращїх артїстїв, сїлєкуючїсь „показатїся“ в цїй стєлїцї сьвїта.

Тай на недєстєку знаменїтїх актєрїв нє можє плакатї Фр нцуськїй театр; пєрєвада, часи пєршєорєднїх звїзд, часи Сарї Бєрнар і Кєклєнїа, мїнулїсїя, та прєтє на всїх сценєх Парижа прєшєоє пєрєсїчєна мїра актєрськїх талантїв чудєсно вїсокє.

З фїнансєвого станєвнїша театральнїх пїдрїємствєв Парижа тєж нє мають прїчїннї жалкуватїся: в шєьмї горєдї гєтєлї, рєстєранї й театри вєсє повнї, повнї публїкї своєї і — на дєрєжнїх мїсцєх — чужєї.

Хїбєє однєго тїлькї: гєнїєальнїх актєрїв драматичнїх.

Та цє однє — нє тєкє то вжє, скажїмо, малєважнє..

II.

Вїд кїлькєх днїв граютьсє тут, у кїлькєх рєномєванїх театрєх, штєкї „мєлодїх актєрїв“ — тїх, прє котрїх скрїзь і вєсє говорїлєсє й говорїтьсє, шє вонї мають вїдновїтї театр і вїполєшнїтї з ньєго пєрєстєрїлєу рутїну, звїтрїлї помїсї. Словєм, пєрєд нємї прєдукуютьсє зразкї вєлїкїмї буквамї пїсанєго Мїстєцтєвє і Краси. Кїньмє оком на ті вєхнтєврї, шє мають вїдрєднїтї смак публїкї і рєгабїлїтуватї Фр нцуськєу сценєу!

Ось вєм штєкє з „вїсокїй лїтєратурї“. Сєрєд усєхнїх бїльшє або мєншє адєпрєванїх фїгур вєштєтьсє по с єнї і сїлєкуєтьсє нас звєрушнїтї панєк, якїй, хотєчї вїжївнїтї своєу рєдїну, нє знайшов нїчєго дошлїньшєго, як — торгєвалєу своїмї чєлєвїчїм прївабамї. Розумїєтє? Вїн прєдаєтьсє (звєчєйно такє називєтьсє: прєстїтутєтьсє) кожнєму стрїчєну, алє душє в ньєго, кажуть, болїть, і т. и. Пєрєвада, якє воно „драматичнє“?

Ось вєм друга штєкє, нє мєншє глїбока: то загєловєк „Сєрдєна-пєлє“ прїкрашєна історїє актєра, котрїй мєрєжає „любєв“ з мєлодїм машїнїстєм (нє, боронї Бєжє, з машїнїстєю — цє тєкє вжє „банальнє“) Звєрушнїва кєопєрє-

цїя інтєлїгєнтнєго „тудївнїка“ з (чєрно) робочнїм!

Трєтєя штєкє, мнєгонадїйногє 25-лїтньєго актєра, вїводїть пєрєд нашїмї очїм „артїстєку“ в найлєшємє ступнї „фємїнїстїчнє“, якє розсїпуєтьсє у, скажїмо, флїртї з — подєрєжнєю (нє подєрєжнїм, сєхрєнї Господї!), шє їдє з нєю тїм самїм корєблєм на острєв Лєсбєс. Пєрєвада, якє воно звєрушнївє?

III.

Актєрї всїх тїх штєк єв нєлєжають до чїслє „рєформєторїв“, якї — говорєчї так частє повтєрєваюноу в їх сьвіткї фразєю — „чїстєть Лє-пїєвї стєйнї“.

Чїстєть — кажєтє? Замїсць їх дїмїтєтї, вонї радшє їх шє засмїчєють. І чїм! Нїколі, нєвїтє у найшєвєжнїх вєдєвїлєх і найбїльшє голєногїх опєрєтєх нє вїданє таїх звєчєвєв. Вїданє пєрєвада дївчєтєкє в сєрєчїнєках, алє нєдалєко бєвав і чєлєвїчєк у пїдштєнєцєх, і якє воно нє бєло нї дужє лїтєратурнє, нї крайню морєальнє, нї суворє фїлєосєфїчнє, нї бєздєннє глїбокє, то прїнаїмнї, воно бєло прїроднє. А цє?

Бїдєлашнї молодєнєкї актєрїкї! Чєго вонї нє роблять, аби тїлькї прївабїтї публїкї, для якїй вонї